

Fondbolagens förening

SWEDISH INVESTMENT FUND ASSOCIATION

Riktlinjer för fondbolagens aktieägarengagemang

Antagna den 13 februari 2002 och senast reviderade den 13 maj 2019.

Inledning

Följande Riktlinjer för fondbolagens aktieägarengagemang gäller för föreningens medlemsföretag. I fondbolagens förvaltaruppdrag ingår att på andelsägarnas uppdrag företräda fonderna i ägarfrågor i syfte att tillvarata andelsägarnas gemensamma intresse. Det innebär bästa möjliga avkastning med hänsyn tagen till fondens placeringsinriktning och risk samt till i förekommande fall särskilda kriterier som fastställts för fonden.

Bolagsstyrning handlar om roll- och ansvarsfördelning mellan ägare, styrelse och företagsledning. God bolagsstyrning innebär att bolag ska skötas hållbart och ansvarsfullt. Aktieägarengagemang berör främst förhållandet mellan ett företags ägare och dess styrelse och kan definieras som ägarnas sätt att utöva påverkan och kontroll. Riktlinjerna för aktieägarengagemang begränsas till fondbolagens roll och ansvar som ägarrepresentanter för fondandelsägarna.

Med fonder avses i denna riktlinje både värdepappersfonder och specialfonder och med fondbolag avses såväl förvaltare av värdepappersfonder som av specialfonder.

Riktlinjerna är uppdelade i två delar; en som handlar om principer för aktieägarengagemang och en som handlar om hur föreningen rekommenderar att fondbolagen utövar sitt aktieägarengagemang. Där riktlinjerna går utöver lag och andra författningar gäller principen ”följ eller förklara” eftersom förutsättningarna kan variera för olika fondbolag, exempelvis beträffande organisation och storlek.

Bakgrund

Riktlinjerna antogs av Fondbolagens förenings styrelse den 13 februari 2002 och har reviderats vid flera tillfällen, senast den 13 maj 2019. Riktlinjerna har anpassats efter den lagstiftning om aktieägarengagemang som trätt i kraft den 10 juni 2019 och som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/828 om ändring av direktiv 2007/36/EG vad gäller uppmuntrande av aktieägares långsiktiga engagemang.

Fondbolagens förening var en av initiativtagarna till Svensk kod för bolagsstyrning, som började tillämpas den 1 juli 2005. Föreningen är en av huvudmännen i Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden där ett av sakorganen är Kollegiet för svensk bolagsstyrning som har till uppgift att förvalta koden.

Fondbolagens förening har också antagit Svensk kod för fondbolag som trädde i kraft 2005. Koden innehåller övergripande regler om styrning av fondverksamhet, god etik, aktieägarengagemang, hantering av intressekonflikter m.m. Förevarande riktlinjer är avsedda att ge ytterligare vägledning till fondbolagen när det gäller aktieägarengagemang.

Vidare är föreningen medlem i den europeiska fondbranschens samarbetsorgan, EFAMA, som 2017 har antagit ”EFAMA Stewardship Code” vilken genom dessa riktlinjer implementeras i Sverige.

Fondbolagens aktieägarengagemang i portföljbolagen

Syftet med fondbolagens aktieägarengagemang är att ta tillvara andelsägarnas gemensamma intresse i ägarfrågor och bidra till en långsiktigt sund utveckling av de finansiella marknaderna.

En väsentlig skillnad för fondbolag jämfört med andra ägarkategorier är att kapitalet i öppna fonder är fritt för insättningar och uttag och att beredskap alltid måste finnas för att köpa eller sälja aktier. Ett fondbolag får inte förvärva aktier som skulle ge fondbolaget ett väsentligt inflytande över ledningen i ett företag.

Vid aktieägarengagemang måste också hänsyn tas till att förutsättningarna varierar för olika fondbolag bland annat beroende på fondförmögenhetens storlek. Föreningens uppfattning är dock att även mindre fondbolag kan ha en viktig ägarroll, exempelvis som större ägare i småbolag eller i samverkan med andra ägare. Föreningen anser också att aktieägarengagemang är relevant oavsett om fonden förvaltas aktivt eller passivt och oavsett om särskild hållbarhetshänsyn tas i fonden.

Ett fondbolag kan utöva rösträtten för fonden men kan också som ett uttryck för sitt aktieägarengagemang välja att sälja aktier i ett företag, vilket kan vara en stark signal om att förändring bedöms som nödvändig.

Andelsägarnas gemensamma intresse

Enligt fondlagstiftningen ska fondbolaget företräda andelsägarna i alla frågor som rör fonden, således också i ägarfrågor, och som en del av uppdraget att förvalta en fond handla uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse. Detta betyder att fondbolaget även i ägarfrågor ska agera med syfte att uppnå bästa möjliga avkastning till andelsägarna med hänsyn tagen till fondens placeringsinriktning och risk samt till i förekommande fall särskilda kriterier som fastställts för fonden. Att aktieägarengagemang ska utövas uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse innebär att andra intressen från fondbolaget eller närstående bolag alltid måste vika vid eventuella intressekonflikter. Dessa frågor behandlas i Svensk kod för fondbolag.

Principer för aktieägarengagemang

Krav på principer med visst innehåll

Av fondlagstiftningen följer att ett fondbolag som förvaltar en fond vars medel placeras i aktier som är upptagna till handel på en reglerad marknad och som har getts ut av ett bolag inom EES ska anta principer för sitt aktieägarengagemang i fråga om sådana aktier. Principerna ska publiceras på fondbolagets hemsida. Kravet på att anta principer med ett visst innehåll har karaktären ”följ eller förklara”.¹

Principer för aktieägarengagemang är det begrepp som bör användas av fondbolagen, i syfte att vara tydlig mot investerarna.

Principerna bör omfatta alla aktier som ingår i en fond som förvaltas av fondbolaget, dvs. även aktier som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad och aktier som är upptagna till handel på en marknad utanför EES.

Av fondlagstiftningen följer att av principerna för aktieägarengagemang ska framgå hur fondbolaget integrerar aktieägarengagemanget i sin investeringsstrategi. Principerna ska beskriva hur fondbolaget²

- övervakar relevanta frågor om portföljbolagens strategi, finansiella och icke-finansiella resultat och risker, kapitalstruktur, sociala och miljömässiga påverkan och bolagsstyrning,
- för dialoger med företrädare för portföljbolag,
- utövar rösträtt och andra rättigheter som är knutna till aktieinnehavet,
- samarbetar med andra aktieägare,
- kommunicerar med relevanta intressenter i portföljbolag, samt
- hanterar faktiska och potentiella intressekonflikter.

Utöver kraven i lag bör följande frågor ingå i principerna för aktieägarengagemang

- fondbolagets principer för egen medverkan i valberedningsarbete,
- hur frågor om insiderinformation hanteras i relation till aktieägarengagemanget,
- i vilka situationer fondbolaget agerar i de bolag där fonden äger aktier och fondbolagets förfarande för eskalering³,
- om röstningsrådgivare används,

¹ 2 kap. 17 h, 17 j och 17 k §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder samt 8 kap. 27 a, 27 c och 27 d §§ lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

² 2 kap. 17 h § lagen om värdepappersfonder och 8 kap. 27 a § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

³ För vägledning se EFAMA:s Stewardship Code Principle 3 där exempel på eskaleringsförfarande ges.

- fondbolagets principer för aktielån och hur de tillämpas för att fullfölja engagemanget i tillämpliga fall, särskilt vid bolagsstämmor i de bolag som har gett ut aktier som ingår i fonden,⁴ samt
- övriga av fondbolaget tillämpade principer av väsentlig betydelse för aktieägarengagemanget.

Strategier för att fastställa när och hur rösträtter används

Av fondlagstiftningen framgår att fondbolaget ska upprätta interna regler som ska ange vilka strategier som ska tillämpas när bolaget bestämmer när och hur rösträtter ska användas. Strategierna ska innehålla uppgift om bolagets åtgärder för att bevaka relevanta företagshändelser, åtgärder för att säkerställa att rösträtterna används enligt den berörda värdepappersfondens mål och placeringsinriktning och åtgärder för att förhindra eller hantera intressekonflikter som uppstår när rösträtter används. En sammanfattning av strategierna ska finnas tillgängliga för investerarna liksom uppgifter om åtgärder som vidtagits utifrån strategierna.⁵

Redogörelse för uppföljningen av aktieägarengagemanget

Av fondlagstiftningen följer att ett fondbolag varje år ska redogöra för hur principerna för aktieägarengagemanget har tillämpats. Redogörelsen ska publiceras på fondbolagets hemsida. Kravet på att lämna en årlig redogörelse med ett visst innehåll har karaktären ”följ eller förklara”.⁶

Redogörelsen bör omfatta alla aktier som ingår i en fond som förvaltas av fondbolaget, dvs. även aktier som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad och aktier som är upptagna till handel på en marknad utanför EES.

Av fondlagstiftningen följer att redogörelsen ska innehålla⁷

- en allmän beskrivning av fondbolagets röstningsbeteende i portföljbolagen,
- en förklaring av de viktigaste omröstningarna,
- uppgift om i vilka frågor som fondbolaget har använt sig av råd eller röstningsrekommendationer från en röstningsrådgivare, samt
- hur fondbolaget har röstat på portföljbolagens stämmor, omröstningar som är obetydliga på grund av ämnet eller storleken på aktieinnehavet behöver dock inte redovisas.

⁴ Jämför 31 kap. 54 a § första stycket 4 FFFS 2013:9 respektive 12 kap. 15 § första stycket 4 FFFS 2013:10.

⁵ 15 kap. 9-10 §§ FFFS 2013:9 och artikel 37 i Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 231/2013 av den 19 december 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU vad gäller undantag, allmänna verksamhetsvillkor, förvaringsinstitut, finansiell hävstång, öppenhet och tillsyn.

⁶ 2 kap. 17 i, 17 j och 17 k §§ lagen om värdepappersfonder samt 8 kap. 27 b, 27 c och 27 d §§ lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

⁷ 2 kap. 17 i § lagen om värdepappersfonder och 8 kap. 27 b § lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Rekommendationer för fondbolagens aktieägarengagemang

Föreningen rekommenderar att fondbolaget, där så är motiverat utifrån andelsägarnas intresse och tekniskt möjligt, utnyttjar rösträtten på ett väl övervägt sätt vid bolagsstämmor i företag där fonden är aktieägare.

Föreningen rekommenderar att fondbolaget verkar för att principer för valberedningsarbetet redovisas öppet och att detta arbete fungerar effektivt.

Föreningen rekommenderar att fondbolaget verkar för att de företag som fonden investerar i sköts hållbart och ansvarsfullt, har väl sammansatta styrelser avseende kompetens, mångsidighet och jämn könsfördelning samt även i övrigt uppfyller de krav som Svensk kod för bolagsstyrning anger.

Föreningen rekommenderar att fondbolaget alltid verkar för att företag som fonden investerar i agerar enligt relevanta koder och riktlinjer samt i övrigt enligt god sed på aktiemarknaden, samt redovisar sitt arbete med miljö, socialt ansvarstagande och styrning.

Föreningen rekommenderar att fondbolagen följer de företag som fonden investerar i för att på ett tidigt stadium kunna identifiera behov av dialog med företagen.

Uppföljningen bör vara regelbunden och fondbolaget bör, i den utsträckning det är möjligt, bedöma om portföljbolagets styrelse, utskott och ledning är effektiva och att ledamöter bidrar med tillräcklig kontroll och styrning. Om fondbolaget uppmärksammar brister hos portföljbolaget, bör fondbolaget uppmärksamma styrelseledamöter eller ledningspersoner i portföljbolaget om dessa.

Fondbolag bör regelbundet utvärdera vilka effekter eventuella eskaleringsförfaranden får.

Föreningen rekommenderar att fondbolagen överväger att samarbeta med andra aktieägare där detta är lämpligt och i andelsägarnas gemensamma intresse. Samverkan med andra investerare kan ibland vara det mest effektiva sättet för ett fondbolag att utöva sitt aktieägarengagemang.

Föreningen rekommenderar att fondbolaget har en namngiven kontaktperson i ägarfrågor.

Källförteckning

- Fondbolagens förening, Svensk kod för fondbolag, 2015
- Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Svensk kod för bolagsstyrning, 2016
- EFAMA Stewardship Code, 2017
- EFAMA Code of Conduct for the European Investment management Industry, 2006
- Lagen (2004:46) om värdepappersfonder
- FFFS 2013:9 Värdepappersfonder
- Lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder
- FFFS 2013:10 Förvaltare av alternativa investeringsfonder
- KOMMISSIONENS DELEGERADE FÖRORDNING (EU) nr 231/2013 av den 19 december 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU vad gäller undantag, allmänna verksamhetsvillkor, förvaringsinstitut, finansiell hävstång, öppenhet och tillsyn